

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 97/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., K., t. č. vo výkone trestu L., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., S., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaniach vedených pod sp. zn. 4 T 162/1995 a sp. zn. 4 T 561/1996, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 201/1998 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. januára 2009 doručená sťažnosť M. B., K., t. č. vo výkone trestu L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“), postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 4 T 162/1995 a sp. zn. 4 T 561/1996, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 201/1998.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 162/1995 konal okresný súd o obžalobe proti sťažovateľovi a spol. pre spáchanie trestného činu krádeže formou spolupáchateľstva. V predmetnej trestnej veci sa 31. októbra 1996 konalo pojednávanie, na ktoré sťažovateľ nebol podľa jeho tvrdení predvolaný a nebola mu doručená ani obžaloba, pričom aj napriek skutočnosti, že sťažovateľ bol obžalovaný pre trestný čin, za spáchanie ktorého mu bolo možné uložiť trest odňatia slobody v rozmedzí trestnej sadzby 5 – 12 rokov, ako aj napriek tomu, že sťažovateľ bol v čase konania predmetného pojednávania vo väzbe v cudzine, okresný súd pojednával v jeho neprítomnosti. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že okresný súd, ktorému bolo advokátom JUDr. J. M. predložené vyhlásenie o tom, že sa telefonicky zhováral s advokátom sťažovateľa, ktorý mu mal oznámiť, že sťažovateľ súhlasí, aby okresný súd na predmetnom pojednávaní vyhlásil rozsudok v jeho neprítomnosti, konal aj napriek tomu nezákonne. Sťažovateľ pritom uvádza, že nielenže nikdy nedal žiaden súhlas na prerokovanie veci v jeho neprítomnosti, ale navyše sa odvoláva aj na ustanovenie § 202 ods. 3 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005, podľa ktorého hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného nemožno konať, ak je obžalovaný vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, alebo ak ide o trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje päť rokov. V prípadoch nutnej obhajoby (§ 36) nemožno konať hlavné pojednávanie bez prítomnosti obhajcu.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že okresný súd na pojednávaní konanom 31. októbra 1996 z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa vylúčil jeho trestnú vec na samostatné konanie, o ktorej okresný súd ďalej konal pod sp. zn. 4 T 561/1996, pričom v tomto konaní okresný súd nariadil pojednávanie na 31. december 1996, ktoré sa opätovne konalo v neprítomnosti sťažovateľa, ktorý bol v tom čase stále vo väzbe v cudzine, pričom na tomto pojednávaní

okresný súd vyhlásil voči sťažovateľovi odsudzujúci rozsudok, ktorý bol sťažovateľovi doručený 27. januára 1997.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie, ktoré krajský súd prerokoval 28. novembra 2000 na verejnom zasadnutí v konaní proti ušlému, pretože sťažovateľ sa v tom čase nenachádzal vo väzbe v Slovenskej republike, pričom krajský súd uznesením sp. zn. 7 To 201/1998 odvolanie sťažovateľa zamietol. Podľa sťažovateľa „... *neexistovali ani dôvody na konanie proti ušlému, pretože po prepustení z väzby dňa 26. 02. 1997...*“ sa zdržiaval v Českej republike, kde podnikal, pričom tieto skutočnosti mal oznámiť svojmu obhajcovi, ako aj zákonnému sudcovi okresného súdu.

Rozsudok okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu nadobudol právoplatnosť 28. novembra 2000.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že o ním namietaných skutočnostiach, t. j. o nezákonnom postupe okresného súdu pri prejednaní jeho trestnej veci na pojednávaniach konaných 31. októbra 1996 a 31. decembra 1996, ako aj o postupe krajského súdu, sa dozvedel až po jeho vydaní z Českej republiky do Slovenskej republiky na výkon trestu, keď nahliadol do súdneho spisu vo svojej trestnej veci.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Zo spisového materiálu nepochybne vyplýva, že Okresný súd v Michalovciach konal v mojej neprítomnosti na hlavnom pojednávaní dňa 31. 10. 1996, hoci v zmysle Trestného poriadku účinného do 31. 12. 2005, hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného nemožno konať, ak je obžalovaný vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody (čo som aj v skutočnosti bol a súd mi tam aj doručoval rozsudok, takže vedel o tom, že som vo väzbe) a takisto nemožno konať hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného ak ide o trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje 5 rokov (v tomto prípade je trestná sadzba od 5 až do 12 rokov).

Rovnako je nepochybne, že mi nebola doručená obžaloba a nebol som na hlavné pojednávanie predvolaný riadne a včas.

Na hlavnom pojednávaní dňa 31. 10. 1996 bol súdu predložený prípis, o ktorom súd musel vedieť a vedel, že nie je to môj súhlas, aby sa hlavné pojednávanie vykonalo v mojej neprítomnosti. Postup súdu bol totálne nezákonný, podľa môjho názoru hraničiaci s trestnou zodpovednosťou pre trestný čin zneužitia právomoci verejného činiteľa.

Tento istý postup zvolil súd aj na hlavnom pojednávaní dňa 31. 12. 1996 a navyše v zápisnici konštatuje, že sa nachádzam vo väzbe...

Aj Krajský súd v Košiciach následne konal v konaní proti ušlému aj keď nato neboli splnené zákonné podmienky, pričom odobril nezákonný postup Okresného súdu v Michalovciach tým, že zamietol moje odvolanie. ...

Až po príchode na Slovensko som dostal možnosť nazrieť do spisu, z ktorého som zistil, že súdy porušili hrubým spôsobom zákon a tým boli porušené moje základné ľudské práva a slobody...“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezhom:

„Základné právo M. B. na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 48 odst. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 odst. 1 a odst. 3 písmeno d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní číslo 4 T 162/1995 a po vylúčení na samostatné konanie v konaní číslo 4 T 561/1996 a postupom Krajského súdu Košice v konaní číslo 7 To 201/1998 tým, že obžalovaný na hlavné pojednávanie nebol riadne a včas predvolaný, že hlavné pojednávania dňa 31. 10. 1996 a 31. 12. 1996 sa vykonali v neprítomnosti obžalovaného aj napriek tomu, že obžalovaný bol vo väzbe a prejednával sa trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje 5 rokov a postupom Krajského súdu Košice v konaní 7 To 201/1998, ktorý konal ako proti ušlému, aj keď nato neboli splnené zákonné podmienky porušené bolo.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach číslo konania 7 To 201/1998 zo dňa 28. 11. 2000, ktorým Krajský súd podľa § 256 TZ zamietol odvolanie obžalovaného M. B. a zrušuje rozsudok Okresného súdu Michalovce číslo konania 4 T 561/1996 zo dňa 31. 12. 1996 a ukladá Okresnému súdu v Michalovciach, aby vec znovu prejednal a rozhodol.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej

lehoty nemožno zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde to nedovoľuje.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 218/06).

Sťažovateľ sťažnosťou pred ústavným súdom napáda postup okresného súdu pri prerokúvaní trestnej veci vedenej pod sp. zn. 4 T 162/1995 na pojednávaní konanom 31. októbra 1996, ako aj jeho postup pri prerokúvaní trestnej veci vedenej pod sp. zn. 4 T 561/1996 na pojednávaní konanom 31. decembra 1996 a napokon aj postup krajského súdu pri prerokúvaní jeho odvolania v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 201/1998. Súčasne sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že lehotu na jej podanie odvádza od okamihu, keď sa o namietaných skutočnostiach dozvedel nahliadnutím do trestného spisu potom, ako bol vydaný z Českej republiky do Slovenskej republiky.

Z citovaných ustanovení zákona o ústavnom súde vyplýva, že v prípade zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa opatrením alebo iným zásahom sa lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Sťažovateľ sa o pojednávaní, ktoré sa konalo na okresnom súde 31. decembra 2006 a ktoré sa malo uskutočniť bez jeho prítomnosti, mohol dozvedieť už z rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 T 561/96, ktorý bol na tomto pojednávaní vyhlásený a ktorý bol sťažovateľovi doručený 27. januára 1997.

Od 27. januára 1997, keď bol sťažovateľovi doručený rozsudok okresného súdu, ktorého vydaniu predchádzal sťažnosťou napádaný postup okresného súdu, do 9. januára 2009, keď sťažovateľ podal sťažnosť adresovanú ústavnému súdu na poštovú prepravu

(ústavnému súdu bola doručená 12. januára 2009), nepochybne uplynula dvojmesačná lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľ v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako podanú oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Obdobne, pokiaľ ide o námietku sťažovateľa proti postupu krajského súdu v konaní o jeho odvolaní vedenom pod sp. zn. 7 To 201/1998, ústavný súd z vyžiadaného trestného spisu zistil, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 To 201/1998 z 28. novembra 2000 bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 5. marca 2001, pričom odvtedy tiež márne uplynula lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, preto bolo potrebné aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako podanú oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Na uvedených záveroch nič nemení ani tvrdenie sťažovateľa, že o ním namietanom nezákonnom postupe okresného súdu a krajského súdu sa prvýkrát dozvedel, až po jeho vydaní na výkon trestu z cudziny do Slovenskej republiky, keď mu bolo umožnené nahliadnuť do spisu. Z vyžiadaných súdnych spisov okresného súdu ústavný súd zistil, že v trestnej veci sťažovateľa, ktorá bola najprv prerokúvaná v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 162/1995 a ktorá bola neskôr vylúčená na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 4 T 561/1996, splnomocnený obhajca sťažovateľa, ktorý ho zastupuje aj v konaní pred ústavným súdom, požiadal o nahliadnutie do trestného spisu sťažovateľa vedeného pod sp. zn. 4 T 561/1996 už 24. januára 2006, pričom v ten istý deň mu bolo okresným súdom povolené nahliadnuť do spisu a na vlastné náklady si z neho vyhotoviť fotokópie. Aj v prípade počítania lehoty od tohto dátumu, t. j. od 24. januára 2006, keď sa sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu mohol o namietaných skutočnostiach tiež dozvedieť (rozhodnutie okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 28. novembra 2000), by nepochybne uplynula dvojmesačná lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ bol z cudziny vydaný do Slovenskej republiky

12. septembra 2008, pričom v jeho trestnom spise sa nenachádza žiadny záznam o tom, že by sťažovateľ doň nahliadol.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, a rozhodnutie o zrušení označených rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu je podmienené vyslovením porušenia práv alebo slobôd sťažovateľa (§ 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2009